

**LA INSTITUCIONALITZACIÓ CIENTÍFICA
EN LA RESTAURACIÓ**

PRESENTACIÓ

Víctor Navarro Brotons

La història de la ciència a l'Espanya moderna ha seguit molt a prop el avatars de la història política, econòmica i social: al segle XVII, quan a Europa es produïa la culminació de la Revolució Científica, l'activitat científica a Espanya va quedar reduïda a l'esforç d'alguns grups aïllats que mantingueren penosament la comunicació. Entre finals del segle XVII, quan es va produir l'anomenat moviment novator, i finals del segle XVIII, assistim a un procés continu de redreçament de l'activitat científica, tot i aconseguint-se quasi una normalitat en relació a la resta d'Europa i encara fent contribucions originals. Tot això es va esfondrar de nou a les primeres dècades del segle XIX, especialment al regnat de Ferran VII; després, a l'època isabelina, les condicions pel cultiu de la ciència milloraren i les anomenades generacions intermèdies acompliren de nou la tasca normalitzadora: recuperació dels hàbits de treball científic i elevació del nivell de la informació i l'ensenyament; al mateix temps, creació de grups de treball i institucions que actuaren de nuclis de cristallització de la ciència de la Restauració. Així el recobriment de l'activitat científica espanyola es va caracteritzar, en general, per la seua dependència de l'esforç d'alguna persona o grup molt concret, que arribaren fins i tot a connectar amb la comunitat científica internacional i, en alguns casos aïllats, a influir-ne, però que treballaven en gran mesura al marge de la societat en què vivien.

Al període de la Restauració va continuar aquest procés iniciat a les dècades centrals de la centúria. Avui ja contem amb un notable conjunt d'estudis sobre aquest període i si fa uns anys encara dominaven els dedicats a la medicina i les ciències bàsiques relacionades amb ella, a les darreres dècades s'ha fet un esforç important en altres disciplines, com ara la biologia, la geologia, la física, les matemàtiques, la química o les tècniques; al mateix temps, s'han fet estudis monogràfics sobre les diferents institucions. La intenció amb què es va proposar aquest Simposi era, d'una banda reflexionar sobre el que s'ha fet fins ara, ço es, sobre les idees i mètodes implicats als treballs més significatius dedicats al període i sobre les interpretacions, conceptes i hipòtesis avançades pels diversos autors que han tractat el tema; d'altra banda, contribuir amb treballs monogràfics al millor coneixement del període, treballs que podrien servir d'il·lustració, contrapunt o contrastació d'aquelles reflexions, models o hipòtesis interpretatives.

Dels treballs presentats, dos fan referència al cultiu de disciplines particulars en tot l'àmbit espanyol : les matemàtiques (Santiago Garma) i la geologia (Rodolfo Gozalo), i mostren que a les dues disciplines hi hagué un clar redreçament, per raons comunes i específiques; dos situen la seua recerca, també de disciplines particulars, en un context local : el cultiu de l'astronomia (Domingo Querol) i la química (Juan Vergara) a València, i mostren els condicionaments d'aquest cultiu en aquest context; un es dedica a l'estudi de la transició sanitària i al paper destacat del municipis i les institucions locals (Jorge Navarro), amb especial atenció també a València ; també dins del context local, un treball està dedicat a examinar el

fracàs de les iniciatives d'institucionalització de la Història Natural a València (Jesús Català); les tensions centre-perifèria són estudiades per Guillermo Lusa al voltant de l'Escola Industrial de Barcelona i els seus avatars; finalment, un treball s'ocupa d'una revisió historiogràfica del tema en el seu conjunt (Antoni Roca i Víctor Navarro). En conjunt, un bon ventall de treballs que aporten nous fets, confirmen o matisen les hipòtesis anteriors, plantegen o suggereixen noves qüestions i obren noves perspectives de recerca.